

עיר התורה שקרובה אליך

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם העולמית

הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד. ראש העין. הרצליה

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

קשה בשאול קנאה:

מידת הקנאה היא כל כך חזקה שכמעט אי אפשר להתגבר עליה אם נתפס בה ואפילו במקצת, ומקרא מלא הוא (שה"ש ה-ו) "קשה כשאול קנאה", ומבואר במדרש (ילקוט"ש תתקמ"א) "מיד השכים משה והלך לביתו של יהושע וכו', ונכנסו לאהל מועד, ירד עמוד הענן והפסיק ביניהן, משנסתלק עמוד הענן, אמר משה ליהושע, מה אמר לך הדיבור, אמר לו, כשהיה הדבור נגלה עליך יודע הייתי מה היה מדבר עמוך. אותה שעה התחיל משה צווח ואמר, מאה מיתות ולא קנאה אחת" ע"כ. ביאור דברי המדרש, שהקנאה גורמת לייסורים גדולים, כי כשאדם לא משיג את מה שהוא רוצה יש לו ייסורים מופלגים, ומשה ע"ה היה צווח שכדאי ייסורים של מאה מיתות ולא את ייסורי הקנאה. כי הקנאה עצמה כה נוראה היא שהרי מוציאה היא את האדם מן העולם, ועל כן כדאי מאה מיתות ולא קנאה. כתב בספר שערי קדושה" לרבי חיים ויטאל זצ"ל [ה"ב ש"ד], הקנאה, היא גרמא לבא לידי שנאה, וגם היא יותר קשה כי מורד על הקדוש ברוך הוא למה השפיע טובה לחבירו יותר ממנו, ואמרו ז"ל (אבות פ"ד כ"א) הקנאה והתאוה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם, צא ולמד כי כל הראשונים לא נענשו אלא בשביל הקנאה, כי הנה קין המדבר פה אל פה עם השם יתברך נטרד מן העולם הוא וזרעיותו על שקנא לתאומתו של הבל ועל ידי כן עבר כל אותם העבירות, ועשרת השבטים לא גלו למצרים אלא בעון ויקנאו בו אחיו וסוף סוף נענשו בעשרה הרוגי מלכות, וירבעם שכל חכמי דורו לפניו כעשבי השדה נטרד מן העולם בקנאתו ממלכי בית דוד, גם שאול בחיר השם כבן שנה שלא טעם טעם הטא ולא היה במלכותו שום דופי כמו שאמרו ז"ל (יומא דף כ"ב ע"ב), נטרד ממלכותו ונהרג הוא ושלושת בניו ונהרגו נוב עיר הכהנים וגלו ישראל ביד פלשתים ונהרג משכן שילה, והכל על שקינא לדוד בענין גולית סרה מעליו רוח הקדש ונחה עליו רוח עוועים: וכו' ולכן ראוי לאדם להיות שמה בחלקו אף אם מעט הוא, כי לא טוב הוא מהלל חזקן ורבי חנינא בן דוסא ורבי יהודה בר אלעאי ורבי אלעזר בן פדת וזולתם:

משל החומד והקנאי:

וכתב במגן אבות לרשב"ץ אבות פ"ד כא: וז"ל בא"ד ומשלו בספר מבחר הפנינים על הקנאה ועל החומדה, משל יפה. כי הקנאי והחומד, פגע השטן בהם ואמר, אחד מהם ישאל דבר אחד וינתן לו, ולחברו כפלים. הקנאי לא רצה לשאול תחילה, שהיה מתקנא לחברו שמא ינתן לו כפלים. והחומד, היה מתאוה לשתיהן. דחק החומד את הקנאי לשאול תחילה, ושאל שינקרו לו עין אחת ולחומד שתים ע"כ. ללמדנו עד כמה הקנאה מסנוורת את שכלו של האדם שהוא מוכן לסבול שיעקרו לו עין אחת ובלבד שיעקרו לחברו את שני העינים שלא יראה אצל חברו מצב יותר טוב.

מעשה עם בניו של שמעון הצדיק מה בוחה של קנאה:

אמרו חז"ל: במסכת מנחות דף קט ע"ב מספרת בשעת פטירתו של שמעון הצדיק ביקש למנות תחתיו לכהן גדול את בנו הקטן חוניו שהיה יותר חכם מבנו הגדול שמעי, אולם הבן הקטן לא הסכים לשמש לפני אחיו הגדול ולכן ויתר וכיבד את אחיו הגדול, ומאחר שהגדול לא היה בקי בסדר העבודה אמר לו אחיו הקטן שהוא ילמד אותו, ומספרת הגמרא שלאחר שויתר על המעמד התחרט וקינה באחיו הגדול ולזאת יזם מעשה נורא והטעה אותו ואמר לו ללבוש בגד והגורה של אשתו, ואחר כך לך לכהנים ואמר להם בואו תראו כיצד מתלבש בזמן העבודה כגלל שהתחייב לאשתו שאם יהיה כהן גדול ילבש את הבגד שלה, ואכן ראו הדבר רצו להורגו, אך בהיות ועשה הדבר בתום לב אמר להם שהוא לא יודע אבל כך הנחה אותו אחיו לעשות, הבינו שזו יוזמה שפלה בכדי להרוג את אחריו ולכן רדפו אחריו וברח לאלכסנדריה במצרים ושם בנה את בית חוניו להקריב קורבנות מרוב קנאה, ואם אדם שויתר מרצונו על המעמד מתוך מידת הקנאה מתנהג כך ויוזם להרוג את אחיו קל וחומר כאשר נעשה שלא ברצון. ואמר על כך רבי יהושע בן פרחיה שהיה נשיא: בתחילה קודם שנתמנית כל האומר לי "עלה לגדולה!" אני כופתו ונותנו לפני הארי. עתה משכבר עליתי לגדולה, כל האומר לי לירד ממנה, אני מטיל עליו קומקום של חמין – שהרי שאול המלך ברח ממנה [מן הגדולה, שלא רצה להיות מלך], וכשעלה לגדולה ונתמנה למלך, ביקש להרוג את דוד שבא ליטול ממנו את המלוכה.

מעשה נורא עד כמה הקנאה מעבירה האדם על דעתו:

כמו כן הובא מעשה נורא לפני מאה שנה בקירוב, והביאו המחבר בעצמו בהקדמת ספרו באר יצחק על מס' גיטין, ומראה מה כה הקנאה, ומה היה יכול להיווצר ממידה זו, הגאון הגדול רבי אברהם יצחק גליק שהיה מגדולי פוסקי הדור, מספר איך בזמן היותו ילד, אביו היה יהודי תמים וירא שמים מופלג, ושלוהו ללמוד אצל מלמד מסויים, ושם היו כמה וכמה ילדים. ביניהם שלשה ילדים של רב מופלג, ואותו רב רצה שבניו יגדלו בתורה ממש, ולכן לאחד קרא על שם השל"ה הקדוש, ולאחד קרא על שם הקצות החושן ועוד. אותו רב ראה במשך הזמן שבניו הלשים, ואילו אותו ילד אברהם יצחק עושה חיל בלימודים, ומרוב קנאה הלך ללמוד ושיכנע אותו שיאמר לאבי הילד, שהילד חלש ולא מסוגל ללמוד גמרא, וכדי שישאר יהודי ילמד עמו רק חומש ומשניות וקצת הלכה. אותו מלמד בישר הבשורה רעה לאבי הילד, ואביו פרץ בבכי, ואמר חשבתי שבני יצא

עיר התורה שקרובה אליך

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם העולמית

הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד. ראש העין. הרצליה

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

קנאת אחיתופל וגחזי:

ופרש"י במסכת סוטה דף ט ע"ב ואחיתופל נתן עיניו במלוכה כדאמר בחלק (דף קא) ראה אש יוצא מאמתו וכסבור שעתיד למלוך ומה שבידו נטלו הימנו לא יחצו ימיהם. כן מבואר במסכת סנהדרין דף קא ע"ב אחיתופל ראה צרעת שזרחה לו על אמתו, הוא סבר איהו מלך, ולא היא בת שבע בתו הוא דנפקא מינה שלמה. וכן גחזי נתן עיניו בממונו של נעמן ונצטרע.

קנאת אבשלום:

מבואר במסכת אבות דרבי נתן נוסחא ב פרק מה: אבשלום חשב כלבו ואמר אני אהרוג את אבי ואירש את המלכות שנאמר ויגנב אבשלום את לב אנשי ישראל (שמואל ב' ט"ו ו') ומנין שגלה המקום מחשבתו לכל באי עולם שנאמר ויאמר אבשלום מי ישימני שופט בארץ (שם שם ד') ואחריתו הייתה מרה שמת ונתלה בשער.

קנאת אדניהו:

מסופר במלכים א פרק א (ה) ואדניהו בן חגית מתנשא לאמר אני אֶמְלֹךְ ויעש לו רכב ופרשים וחמשים איש רצים לפניו (מג) ויען יונתן ויאמר לאדניהו אַבְל אֲדֹנָיִינוּ הַמֶּלֶךְ דָּוִד הַמְלִיךְ אֶת שְׁלֹמֹה וּבִסְפוּ הוֹרִידוּ אוֹתוֹ מֵהַמַּלְכוּת.

מעשה עזיהו המלך:

מסופר בדברי הימים ב פרק כו (טז) ויבזקתו גבה לבו עד להשיחית וימעל ביקוק אלהיו ויבא אל היכל יקוק להקטיר על מזבח הקטרת (יז) ויבא אחריו עזריהו הכהן ועמו כהנים ליקוק שמונים בני חיל (יח) ויעמדו על עזיהו המלך ויאמרו לו לא לך עזיהו להקטיר ליקוק כי לכהנים בני אהרן המקדשים להקטיר צא מן המקדש כי מעלתך ולא לך לכבוד מיקוק אלהים (יט) ויזעף עזיהו ובידו מקטרת להקטיר ובזעפו עם הכהנים והצרעת זרחה במצחו לפני הכהנים בבית יקוק מעל למזבח הקטרת (כ) ויפץ אליו עזריהו כהן הראש וכל הכהנים והנה הוא מצרע במצחו ויבהלוהו משם וגם הוא נדהף לצאת כי נגעו יקוק (כא) ויהי עזיהו המלך מצרע עד יום מותו וישב בית החפשות המצרע פי נגור מבית יקוק ויתם בנו על בית המלך שופט את עם הארץ נמצא שבגלל שרצה להקטיר קטורת השייכת לכוהנים נענש לכל ימיו להיות מצורע עד מותו.

קנאת המן:

מסופר במגילת אסתר פרק ג (א) אחר הדברים האלה גדל המלך אחשורוש את המן בן המדתא האגגי וינשאהו וישם את כסאו מעל כל השרים אשר אתו (ה) וירא המן כי אין מרדכי כרע ומשתחנה לו וימלא המן המה וגו'. פרק ה (יג) וכל־זה איננו שוה לי בכל־על אשר אני ראה את־מרדכי היהודי יושב בשער המלך: וסופו מבואר בפרק ז (י) ויתלו את המן על העץ אשר הכין למרדכי וחמת המלך שִׁכְחָה חרי השב להרוג את מרדכי ולא הסתפק בגדולה שקיבל מעל כל השרים, וסופו שאיבר הכל בגלל דבר זה.

קנאת הירח:

כמו כן מצינו בירח כתוב בראשית פרק א (טז) ויעש אלהים את שני המאורות הגדלים את שני המאורות הגדלים את המאור הקטן לממשלת היום ואת המאור הגדול לממשלת הלילה ואת הפוכים: ומבואר במסכת חולין דף פ ע"ב רבי שמעון בן פזי רמי, כתיב [בראשית א'] ויעש אלהים את שני המאורות הגדולים וכתוב את המאור הגדול ואת המאור הקטן אמרה ירח לפני הקדוש ברוך הוא רבש"ע, אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד? אמר לה לכו ומעטי את עצמך אמרה לפני רבש"ע, הואיל ואמרתי לפניך דבר הגון, אמעית את עצמך? אמר לה לכו ומשול ביום ובלילה, אמרה ליה מאי רבותיה, דשרגא במיהרא מאי אהני? אמר לה זיל, לימנו בך ישראל ימים ושנים, אמרה ליה יומא נמי, אי אפשר דלא מנו ביה תקופתא, דכתיב [בראשית א'] והיו לאותות ולמועדים ולימים ושנים, זיל, ליקרו צדיקי בשמיד [עמוס ז'] יעקב הקטן שמואל הקטן [שמואל א' י"ז] דוד הקטן. הויה דלא קא מיתבא דעתה, אמר הקדוש ברוך הוא הביאו כפרה עלי שמיעטתי את הירח והיינו דאמר ר"ש בן לקיש מה נשתנה שעיר של ראש חדש שנאמר בו [במדבר כ"ח] לה', אמר הקדוש ברוך הוא שעיר זה יהא כפרה על שמיעטתי את הירח.

מוסר השכל:

עלה בידנו להבין ולהשכיל עד כמה כל זוג שבונה את ביתו ורוצה להיות חיים מאושרים ומוצלחים לבער ולעקור מהבית את מידת הקנאה אשר מכלה כל חלקה טוב וכל ימיו רק מכאובים עד שאמר משה רבנו קשה קנאה אחת יותר ממאה מיתות זאת ועוד לא רק שאינו משיג את מבוקשתו אלא אף מאבד את אשר יש לו כך שיוורש תרתי גיהנם בעוה"ז ובעוה"ב והייהם אינם חיים, לזאת כל אחד צריך להתחזק באמונה כדברי התנא שאין אף אחד יכול לנגוע כמה שמגיע לו והכל מאיתו יתברך ולשמוח עם מה שהשם נתן ותמיד להסתכל על חצי כוס המלאה ולא על מה שחסר ורק כך יזכו לחיים של אושר ושמחה עם ברכה והצלחה אמון.

בברכת התורה

הצב"י מרדכי מלכא עיה"ק אלעד

עיר התורה שקרובה אליך

לשכת הרבנות הראשית אלעד. ראש העין. הרצליה

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם העולמית

הרבנות הראשית לישראל